МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ У ГЛОБАЛЬНОМУ ВИМІРІ БЕЗПЕКИ СОЦІАЛЬНО-ТУРБУЛЕНТНОГО СВІТУ

DOI: https://doi.org/10.31392/conf.UDU.2023.16.02

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Національна академія педагогічних наук України
Міжнародна асоціація ректорів педагогічних університетів Європи
Благодійний фонд польсько-українського партнерства

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ У ГЛОБАЛЬНОМУ ВИМІРІ БЕЗПЕКИ СОЦІАЛЬНО-ТУРБУЛЕНТНОГО СВІТУ

Матеріали
Міжнародного форуму
. . .
16 лютого **2023**

Київ
Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова
2023

УДК 37.018-048.35:316.32-049.5(082)
М 74

Рекомендовано до друку Вченою радою
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 2 від 26 січня 2023 року)

За загальною редакцією** академіка **В. П. Андрущенка

Редакційна колегія:

Віктор Андрущенко – в. о. ректора УДУ імені Михайла Драгоманова *(голова редакційної колегії);*
Лєшек Корпоровіч – професор Яггелонського університету (Республіка Польща);
Роман Вернидуб – проректор з навчально-методичної роботи УДУ імені Михайла Драгоманова *(заступник голови редакційної колегії*);
Григорій Торбін – проректор з наукової роботи УДУ імені Михайла Драгоманова *(заступник голови редакційної колегії);*
Павло Горінов – в. о. директора навчально-наукового інституту права УДУ імені Михайла Драгоманова;
Володимир Євтух – декан факультету соціально-політичних наук УДУ імені Михайла Драгоманова;
Юрій Кондратьєв – директор Міждисциплінарного центру складних систем УДУ імені Михайла Драгоманова;
Микола Кириченко – директор Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України;
Лариса Лук'янова – директор Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України;
Наталія Мозгова – завідувач кафедри філософії УДУ імені Михайла Драгоманова;
Тарас Олефіренко – декан педагогічного факультету УДУ імені Михайла Драгоманова;
Василь Федоришин – декан факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського УДУ імені Михайла Драгоманова;
Сергій Русаков – директор навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики УДУ імені Михайла Драгоманова;
Наталія Титова – завідувач кафедри професійної освіти УДУ імені Михайла Драгоманова;
Таміла Новіцька – директор Центру молодіжної політики УДУ імені Михайла Драгоманова.

М 74 **Модернізація педагогічної освіти у глобальному вимірі безпеки соціально-турбулентного світу** : збірник матеріалів міжнародного форуму / за заг. ред. акад. В. П. Андрущенка. – Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. – 455 с.

До збірника увійшли матеріали учасників Міжнародного форуму, де розглядаються актуальні питання стратегічних напрямів пріоритетів галузей наук і знань, зокрема з неперервної освіти та педагогічної інноватики, освітньої політики, публічного управління та громадського самоврядування.

Матеріали збірника можуть бути використані науковцями, практиками, здобувачами вищої освіти в галузі філософії, політології, управління, психології, педагогіки та дотичних до них наук.

УДК 37.018-048.35:316.32-049.5(082)

DOI: https://doi.org/10.31392/conf.UDU.2023.16.02

© Автори статей, 2023
© Редакційна колегія, 2023
© Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023

системі освіти в 2022/2023 навчальному році». URL: https://drive.google.com/file/d/1Ikl8d0NXeqp-D-pPgaO1zObVBOtNKuLv/view
5. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України» від 22.05.2018 № 509. *Практичний психолог : дитячий садок*. 2018. № 9. С. 49-55.

УДК 378.091.2:331.54

Митник О. Я.
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри практичної психології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова,
м. Київ, Україна

РОЗВИВАЛЬНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ЧИННИК СТАНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНО УСПІШНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Виходячи з аналізу наукової літератури, а саме: досліджень Л. Буркової, Л. Казимирської, С. Кожакиної та ін., можна констатувати, що для досягнення успіху у соціумі особистості важливо бути інтелектуально розвиненою, що проявляється у володінні мистецтвом мислення та інтелектуальними уміннями, і мати розвинені комунікативні уміння. Окрім цього, на нашу думку, необхідно ще вміти ефективно працювати в команді. Підґрунтям такого вміння є діалогічні ланки у структурі мислення а саме: «мислення для себе» (презентація певної ідеї), «мислення для іншого» (здатність стати в позицію «іншого» і ніби мислити з його боку) і «мислення спільно з іншим» (вихід на позицію «ми» щодо конструювання єдиного проекту рішення). У процесі спільної роботи важливо проявляти повагу до думки іншого, управляти власними емоціями та розуміти емоції інших, що допоможе у процесі взаємодії дотримуватися моральних норм і правил. Виходячи з вищезазначеного, необхідно, у процесі професійної підготовки, розвивати у майбутнього фахівця, перш за все, уміння мислити та конструктивно взаємодіяти з іншими. Така робота сприятиме становленню професійно успішної особистості фахівця.

На нашу думку, *професійно успішна особистість* – це комплексна характеристика особистості, у якій наявна здатність змінювати на краще себе та інших людей, конструктивно взаємодіючи з ними, аналізувати й оцінювати наслідки цих змін; створювати нове і доводити цінність створеного професійній громадськості. У комплексну характеристику особистості входять основні показники розвитку складових *мотиваційної* (наявність пізнавальної мотивації, прагнення до досягнень та до постійного професійного самовдосконалення), *пізнавальної* (розвинене теоретичне мислення та інтелектуалізоване мовлення, інтелектуальні уміння, рефлексія) та *соціальної* (емоційно-вольові якості, соціальний та емоційний інтелект) сфер.

Чинником становлення такої особистості є, на нашу думку, розвивальне освітнє середовище. На нашу думку, це такий простір, у якому домінує у часі ситуація розмірковування – ситуація допитливості, сумніву, пошуку. Викладач – організатор ситуації розмірковування. У даному ракурсі робота викладача може здійснюватися у двох напрямах [1]. Сутність першого напрямку полягає в тому, що викладач самостійно веде

розмірковування, поступово залучаючи до цієї роботи студентів. Реалізація другого напрямку надає студентам можливість самостійно шукати шляхи розв'язання проблеми. Викладач, за потреби, спрямовує думку студентів, ставлячи евристичні питання: де?, коли?, як?, звідки?, чим?, чому? тощо; вчить їх ставити такі питання перед собою та перед іншими. У процесі розгортання ситуації розмірковування під час розв'язання певної навчальної проблеми викладачі мають надавали пріоритет індивідуальності, самоцінності, самобутності кожного студента як активного носія суб'єктного досвіду, який накопичується під час навчання як у закладі загальної середньої, так і вищої освіти. Розгортання на заняттях ситуації розмірковування надає можливість кожному студенту відчути, що його думка цінна, і кожний здатний зробити внесок в її осягнення. Виходячи з вищезазначеного, створюється таке освітнє середовище, в якому кожний суб'єкт пізнання зі споживача готової інформації перетворюється у здобувача, який вчиться її застосовувати на практиці, а потім – створювати принципово нове у кожній професійній галузі, і, як наслідок, формувати власний професійний імідж. Специфіка побудови такого середовища, зокрема, у процесі електронного навчання розкрита у наших публікаціях [2, 3].

Формами забезпечення розвивального освітнього середовища є лекції проблемного характеру, проблемно-пошукові діалоги між суб'єктами освітнього процесу, рольові тренінги. Під час проведення рольового тренінгу застосовується метод *педагогічної гри*, в якій поєднуються елементи навчальної та дослідницької гри. Навчальна гра під час рольового тренінгу спрямована на імітаційне моделювання в освітньому процесі реальних процесів і механізмів, які мають місце у професійній діяльності. Дослідницька гра під час рольового тренінгу спрямована, окрім моделювання професійної реальності, на моделювання певних об'єктів, процесів, механізмів з метою їх експериментального вивчення (роль експертів) [4].

Висновок. Домінування у часі розвивального освітнього середовища допоможе викладачам розвинути у майбутніх фахівців рефлексію, прагнення до самоосвіти та до саморозвитку; виховати почуття відповідальності за свою роботу, потребу у конструктивній взаємодії з колегами по роботі і, врешті-решт, побудувати неповторний образ «Я».

Використана література:

1. Митник О. Я. Психолого-педагогічні засади створення розвивального освітнього середовища у ЗНЗ як чинник забезпечення успіху у подальшій професійній кар'єрі учня. *Практична психологія та соціальна робота*. 2014. № 1. С .1–4.
2. Alexander Mytnyk , Sergiy Syrota, Viacheslav Liskin, Taras Olefirenko Creating of an Educational Environment Using Onotology-Based Approach to E-learning Systems/ CEUR-WS, 2021- P. 261 – 270, http://ceur-ws.org/Vol-2845/
3. Митник О. Я. Розвиток пізнавальної сфери особистості студента у процесі електронного навчання. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*. Серія: «Педагогічні науки», 2022. Випуск № 1. С. 34-38.
4. Митник О. Я. Підготовка майбутнього вчителя до формування соціальної успішності молодшого школяра. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 17. Теорія і практика навчання та виховання. Вип. 31 : збірник наукових праць / за науковою ред. академіка В. І. Бондаря. 2019. С. 128–133.